

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Skal vi tro paa Gud eller paa Athene? eller om Tro og Fornuft

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 16. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1814_235-txt-shoot-idm354.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Naar Hjertet føler sin Vanmagt og har en levende Forestilling om en usynlig Magt da bøier Mennesket sig for den, da ønsker og beder han, og er det ret alvorligt, da føler han sig ogsaa styrket, men paa hans Sindelag kommer det an *hvoraf*. 17 Troer han paa Samvittighedens Røst, og vaander sig over sin Afmagt til at elske og følge den, da annammer han Guds Kraft, og saaledes aabenbarer Gud sig for Hjertet, og lærer Mennesket at forstaa Sandheden af de levende Forestillinger, som bevægede Hjertet til Bøn. Forsøger Mennesket derimod over sin Afmagt til at døve Samvittighedens Røst, og tilfredsstille sine onde Lyster, da føler han ogsaa under den heftige Begjæring til en Tid en Størkelse, men det er Diævelens Størke som forfører ham til at trodse de sande og tro de falske Forestillinger. Uagtet det nu saaledes ogsaa fra dette Stade er klart, at Gud aldrig haver ladet sig Selv uden Vidnesbyrd, saa er det dog vist, at en tydeligere Aabenbaring baade var ønskeligere og blev nødvendigere, alt som Indbildningskraften blev svagere og alt som Fornuften udvikledes, men og først da blev den mulig. Uden nu her at opholde os ved en vidtløftigere Betragtning af Guds underfulde Huusholdning, og den skriftlige Aabenbaring, som gaves Jøderne i Haand og Gjemme, vil vi haste til Tidens Fylde, da Gud efter at have talet mange Gange og paa mange Maader til Fædrene ved Propheterne, talde til os alle formedelst Sønnen. Jesus kom, vandrede og lærde, døde og opstod, udsendte sine Disciple og var med dem, og i alle Maader kan Man med Rette sige, at Gud i Jesus aabenbarede sig for Fornuften. Han gjorde det, thi ved Mirakler og især ved Opstandelsen fra de Døde bevisdes Jesus klarlig at være Guds Søn, at være Den Han udgav sig for, da Fornuften maatte tilstaae, at Saadant 18vidt overgik menneskelig Kraft, og altsaa maatte være skeet ved det Usynliges Kraft, og da nu de Undergierninger skedte til Vidnesbyrd om en Lærdoms Sandhed som bekrigede Synden, ikke, som Pharisæerne sagde, ved Djævelens, men ved Guds Hjelp, og Gud kan ei give Løgneren Vidnesbyrd. Desuden er Opvækkelse og Opstandelse fra de Døde netop den Gierning, som ei kan udrettes uden af Gud, som ene er Livets og Dødens Herre. Fremdeles aabenbarede Gud sig i Jesus for Fornuften ved at opfylde Jesu Tilsagn, at Enhver som troede paa ham, skulde have Magt til at være et Guds Barn, og at hans Apostle skulde annamme Sandheds kraftige Aand til at tale Sandhed med Frimodighed, og udrette underlige Gierninger. Disse Vidnesbyrd vare ikke alene for de Samtidiges Fornuft, men ogsaa for vores, da Historien stadfæster og bevarer dem. Endnu er der et tredje Vidnesbyrd for Fornuften, som bliver klarere, jo mere den udvikles, det nemlig, at en saa fuldkommen dydig Mand som Jesus var, ei kunde ville bedrage, og kunde ei feile saalænge Han ei faldt. Det er jo vist, at naar Mennesket var uskyldig da stod Sandheden klar for hans Øie og Fornuften dømde ret under Troens Lydighed; var altsaa Jesus skyldfri, da var hans Fornuft ogsaa reen, han kunde ikke lære feil, thi var noget ham uvist, da kunde han ei udsige det for Sandhed, og hvert syndig Menneskes Fornuft maa bøie sig for den rene Fornuft i Jesus og tro Hans Ord. Endelig er der vel endnu et Vidnesbyrd for Fornuften om Jesu Sanddrthed, det nemlig, at jo mere Fornuften udvikles til Sandheds Erkiendelse, desmere begriber den af Jesu Lærdom, men herved ere de Ting aabenbare, først, at dette Vidnesbyrd først bliver fuldkomment naar Tiderne fuldkommes og det Stykkevis afskaffes, dernæst, at denne stykkevise Erkiendelse selv kun er mulig, naar Fornuften staaer under Troens Lydighed, thi naar Christendommen er Sandhed, da er det Sandheden Fornuften lyder, naar den lyder christen Tro, og Løgneren den lyder, naar den vægrer Troen Lydighed, og at Fornuften af Løgneren skulde ledes til Sandhed, er en Modsigelse. Det er ogsaa vist, at Mennesket maa elske hvad han skal erkiende, men Sandheden kan han ikke elske, før han troer den. Det er da aabenbar at Fornuften bør staae under den sande, den christne Troes Lydighed, og at den, langt fra derved at hindres i sin Udvikling, meget mere kun derved rettelig udvikles, det er aabenbart, at Fornuften bør have den Tillid til Jesus, at han sagde Sandhed, altsaa grunde sin Tro paa Hans Ord og lade denne Tro beherske sig ganske og aldeles. Nu er Spørgsmaalet, om den menneskelige Fornuft er tilbøielig hertil, og naar Talen er om det voxne Menneske da svarer hele Kirkens Historie, vore Dages Betragtning og vor egen indvortes Erfaring det bestemteste: Nei. Jo mere den udvikles, jo mere Færdighed i at adskille og sammenbinde og erkiende den arver og erholder, desmere uvillig er den til at lyde Troen, des spidsfindigere søger den enten ganske at afkaste det lette og gavnlige Aag, eller saa at sige at undrykke den ene Skulder, den forkaster Troen eller for20vansker dens Lærdomme, saa de blive dens egne, eller nedværdiger dem til blotte Gienstande for en død Erkiendelse som ei har med Hjertet og Livet at gjøre, eller endog til en blot Forestilling, for hvis Betydning den raader. Er det nu saa, er det endog vist, at naar et Menneske under Erkiendelse af sin Trang til Aabenbaring og sin Forpligtelse til at tro Jesus, og sin Vinding derved, endnu føler, hvorledes Fornuften modstaaer den fulde, ubetingede Lydighed, da er det ogsaa vist at Fornuften skal tages til Fange som en Oprører og Fiende af Sandheden og Menneskets Vel, tvinges ved Troens Kraft til Lydighed, indtil den lærer at indsee sin Vanart og lyder villig. Dette er ogsaa den Hellige Skriffs bestandige og udtrykkelige Lære, derfor staaer der om Præsterne, som antog Christendommen, (Apost. Gg. 6. 7.) at *de bleve Troen lydige*, ligeledes (1. Cor. 2. 14.) det naturlige Menneske annammer ikke de Ting som høre Guds Aand til, thi de ere ham en Daarlighed og han kan ikke erkiende dem fordi de dømmes aandelig.*Jeg veed meget vel hvad Man indvender imod at oversætte ψυχικόν ved naturlig, men jeg veed ogsaa, at hele Sammenhængen lærer, der ved dette Ord forstaaes Mennesket, saaledes som han er, før han har annammet den Hellig Aands Oplysning, og er blevet Troen lydige. Endvidere (1 Cor. 3. 18.) dersom Nogen iblandt eder synes at være viis i verdslige Ting, han vorde en Daare, saa han kan blive viis, thi denne Verdens Viisdom er Daarlighed 21for Gud, som skrevet staaer: han fanger de Vise i deres Trædskhed, og atter: Herren kiender de Vises Betænkninger, at de ere forfængelige. Paulus erklærer det for Apostlenes Kald at formane alle Folk til at være Troen lydige (Rom. 1.5.) siger det ligefrem (Rom. 6. 16-17.) at Man er dens Tjener, Man lyder, og takker Gud at de som før vare Syndens Tjenere, nu vare blevne Lærdommens Regel lydige, thi, siger han, (Rom. 16. 25-26.) Hemmelighederne ere aabenbarede ved Evangelium og Jesu Christi Prædiken, og kundgjorde for alle Folk saa de skulle lyde Troen. Saaledes byder og Apostelen Peder (1 Pet. 1. 22. 23.) at

Sjælene skal gøres kydske i Sandheds Lydighed formedelst Aanden, gienfødte ikke af forkrænkelig men af uforkrænkelig Sæd ved Guds levende Ord (λογος), som bliver evindelig. Af disse som af mange flere Sprog og den hele Christendom er det aabenbart, at den faldne Fornuft skal bringes til at lyde den sande formedelst Troen, og at hiin ingenlunde af sig selv er tilbøielig dertil, men maa tvinges ved Guds Kraft, som Jesus siger: (Joh. 6. 44.) Ingen kan komme til mig, uden Faderen faaer draget ham. Man seer lettelig at hin omtvistede Sætning bestemtere udtrykdes med disse Ord: den kiødelige Fornuft skal tages til Fange under den sande Troes Lydighed, men deels er det vist, at disse Ord ligesaa let kunde og ligesaa vist vilde blive misbrugde, som hine, og deels tvivler i Grunden Ingen paa, at Man ved Fornuften forstaaer ei den rene, guddommelige, men den fordærvede menneskelige og ved Tro den christelige.